Jina ……………………………………………………… Nambari Yako ……………………

Shule ……………………………………………………. Sahihi ……………………………..

Tarehe …………………………….

102/3
KISWAHILI
KARATASI YA 3
(FASIHI)
JULAI / AGOSTI 2010
MUDA: SAA $2^{1}/_{2}$

MITIHANI YA MAKADIRIO YA PAMOJA
WILAYA YA BOMET/CHEPALUNGU - 2010

Kenya Certificate of Secondary Education (K.C.S.E)

102/3
KISWAHILI
KARATASI YA 3
FASIHI
MUDA: SAA $2^{1}/_{2}$

MAAGIZO:

- Jibu maswali **manne** pekee
- Swali la **kwanza** ni la **lazima**
- Maswali mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu zilizobaki: Tamthilia, Riwaya, Hadithi fupi na Fasihi simulizi
- Usijibu maswali **mawili** kutoka **sehemu moja.**

Karatasi hii ina kurasa 4 zilizopigwa chapa, watahiniwa lazima wahakikishe kurasa zote zimepigwa chapa sawa sawa na kuwa maswali yote yamo.

© *Bomet/Chepalungu*

1. **HADITHI FUPI:**

Mkimbizi – John Habwe

"…………….. Hadithi zake zilitia hofu na huzuni nyingi. Yeye alipoteza kila mtu katika jamii yake…………."

a) Eleza muktadha wa dondoo hili (alama 4)

b) Simulia kisa cha mhusika mwingine aliyejikuta katika hali kama hii (alama 6)

c) Eleza umuhimu wa anayerejelewa kwa wenzake (alama 8)

d) Eleza chanzo cha maafa yao (alama 2)

2. **TAMTHILIA: Kifo Kisimani**

"Bila shaka simwelewi vizuri. Njiwa atamwelewaje vizuri kozi?

a) Fafanua muktadha wa dondoo hili (alama 4)

b) Eleza sifa na umuhimu wa msemaji (alama 6)

c) Taja mbinu za lugha zilizotumika katika dondoo hili na utolee mfano wa kila mojawapo. (alama 2)

d) Eleza mbinu nne wanaharakati wa ukombozi walizotumia kufanikisha juhudi zao. (alama 8)

3. **RIWAYA: Utengano – S. A Mohamed**

Jibu swali la 3 au la 4

"Ah James usiseme hivyo, mwenzio mwanagenzi huyo, mchukulie, ……..”

a) Fafanua muktadha wa dondoo hili (alama 4)

b) Eleza sifa za anayezungumza na anayerejelewa (alama 6)

c) Unafikiri neno "Mwanagenzi" limetumika hapa kwa maana gani? (alama 2)

d) Eleza hatima ya "mwanagenzi" kama ilivyojitokeza katika riwaya (alama 8)

4. Ukombozi wa mwanamke uko mikononi mwa mwanamke mwenyewe. Jadili kauli hii kwa kuangalia wanawake katika riwaya ya utengano. (alama 20)

5. **USHAIRI**

Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali

Nina machache mabwana,
Kwa nudhumu nitanena,
Na wala shaka hayana,
Napenda kuyaandika.

Sababu tumezidia,
Kuacha ya asilia,
Kazi ilotimilia,
Ambayo imetukuka.

Iwapo kazi hupati,
Usipotewze wakati,
Rudi shamba kata miti,

© *Bomet/Chepalungu*

Na magugu kuyakata.

Haraka tukaze kamba,
Tukimbilie mashamba,
Tukaipande migomba,
Na mimea ya nafaka.

Ukishajijua wazi,
Kuwa wewe huna kazi,
Yapunguze matembezi,
Kuzurura ni mashaka,.

Haya sahibu mwendani,
Sizurure mitaani,
Litie jembe mpini,
Uwache kuhangaika.

Ni kalamu mfukoni,
Suti na tai shingoni,
Twautaka ukarani,
Mashamba twayaepuka.

Tunapokaa mezani,
Shamba atalima nani,
Kisha tutakula nini,
Inataka kukumbuka.

Ni bure wanaosema,
Kudharau ukulima,
Na hali dunia nzima,
Ukulima wasifika.

Haya tununue mbegu,
Tuyalime magugu,
Tusifikirie sugu,
‘mikononi’ kutushika.

Ni lazima ujikisi,
Ukizitaka fulusi,
Hakuna kazi rahisi,
Hadi jasho kukutoka.

Shima tena waungwana,
Mambo yapate kufana,
Hasa kwa sisi vijana,
Tupendao kuzuzuka.

Tamati tulime sana,
Tushike mengi mashina,
Kwa nguvu zake Rabana,
Itazidia baraka.

© ***Bomet/Chepalungu***

MASWALI

a) Tambua bahari ya shairi hili. (alama 2)

b) Eleza sifa zozote nne zinazotofautisha bahari hii na mashairi mengine. (alama 4)

c) Mwandishi ameshughulikiaje 'utoshelezi wa mawazo' katika ubeti wa 7, 8 na 9? (alama3

d) Fafanua. (alama 2

  i) Mleo wa ubeti wa sita.

  ii) Mloto wa ubeti wa mwisho.

e) Endeleza ubeti wa 12 wa shairi kwa lugha nathari. (alama 3)

f) Eleza dhamira ya mshairi huyu. (alama 3)

g) Andika maana ya maneno haya kama yalivyotumika. (alama 3)

  i) Nudhumu

  ii) Sugu

  iii) Fulusi

6. FASIHI SIMULIZI

a) Maghani ni nini? (alama 2)

b) Eleza fani zifuatazo za maghani (alama 8)

  i) Vivugo

  ii) Tondozi

  iii) Pembezi

  iv) Rara

c) Eleza maana ya neno ULUMBI (alama 1)

d) Bainisha sifa za mlumbi (alama 6)

e) Eleza umuhimu wa ulumbi (alama 3)

© *Bomet/Chepalungu*